

Sułkowska-Karasiowa, Irena

XII Tydzień Studiów nad Wczesnym Średniowieczem w Spoleto

Przegląd Historyczny 57/4, 698-700

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

22—25 grudnia 1965 obradowała w Poczdamie międzynarodowa konferencja na temat udziału nauczycieli w ruchu antyfaszystowskim w latach 1933—1945. W konferencji udział wzięło około 60 uczestników, w tym także z Polski.

16—18 września 1965 odbywały się w Waszyngtonie uroczystości dla uczczenia 200 rocznicy urodzin chemika i geologa angielskiego J. Smithsona, który w 1829 r. zapisał Stanom Zjednoczonym 550 tys. dolarów na założenie instytutu służącego rozpowszechnianiu wiedzy, znanego później jako Instytut im. Smithsona. W ciągu blisko 150 lat Instytut rozrósł się, stając się ogromnym kompleksem muzeów, laboratoriów, galerii sztuk pięknych i instytutów badawczych, działających w USA i za granicą. W uroczystościach udział wzięło ponad tysiąc uczonych amerykańskich i gości zagranicznych, w tym również delegacja polska (m.in. K. Kuratowski, St. Lorentz, K. Michałowski, B. Marconi, K. Konieczny).

5—10 września 1966 obradował w Bejrucie międzynarodowy kongres historii morskiej poświęcony dziejom towarzystw i kompanii handlowych na Wschodzie i na Oceanie Indyjskim. W sekcji I poświęconej historii starożytnej i średniowiecznej przedstawiono referaty dotyczące handlu fenickiego, archeologii jako nauki pomocniczej historii morskiej, żegludze na morzach Bliskiego Wschodu i na Oceanie Indyjskim do czasów arabskich, przewadze arabskiej na Oceanie Indyjskim, sprawom wschodnim w działalności średniowiecznych kompanii handlowych. W sekcji II poświęconej czasom nowożytnym i najnowszym obradowano nad początkami i rozwojem nowoczesnych kompanii handlowych, nad wpływem handlu wschodniego na ekonomikę Zachodu i odwrotnie, nad problemem źródeł archiwalnych orientalnych.

Od 23 do 25 września 1965 obradowała w Pecs VII konferencja węgierskich i czeskich historyków prawa. Tematem obrad były dwa zagadnienia historii ustroju monarchii austro-węgierskiej w okresie 1867—1918: problem praw wolnościowych oraz problem dualizmu austro-węgierskiego. Wygłoszono 17 referatów. W konferencji wzięła również udział delegacja polska (K. Grzybowski, Z. Kaczmarek, B. Sobolewska).

W Rawennie odbył się VIII międzynarodowy kurs historii kultury i sztuki bizantyńskiej (20 marca — 1 kwietnia 1966) z udziałem wykładowców z Bolonii, Florencji, Rzymu, Turynu, Perugii, Bonn, Muncji, Liège, Aten.

Od 31 marca do 4 kwietnia 1966 obradowała w Palermo międzynarodowa komisja do historii instytucji parlamentarnych i reprezentacji stanowych. Zgłoszono m.in. następujące referaty: „Początki stanów w Brabancji” (E. Iousse, Louvain), „Stany w Burgundii i problem finansów w końcu XVIII w.” (D. Ligon, Dijon), „Wybór Tankreda, hrabiego Lecce, na króla w 1189 r.” (D. Clementi, London), „Rosyjska Duma Państwowa i prawo wyborcze z 6 sierpnia 1905” (M. Szeftel, Seattle).

XII TYDZIEŃ STUDIÓW NAD WCZESNYM ŚRĘDNIOWIECZEM W SPOLETO

XIV sesja w Spoleto (14—20 kwietnia 1966) zgromadziła 200 historyków z 15 krajów Europy. Ponad połowę uczestników stanowili historycy włoscy, następnie (wyliczając w kolejności najliczniej reprezentowanych państw) wzięli udział naukowcy z NRF, Francji, Belgii, Anglii, Jugosławii, Holandii, Austrii, Irlandii,

Polski (prof. A. Gieysztor, dr I. Sułkowska-Kuraszowa, dr T. Wasilewski, Szwajcarii, Węgier, Czechosłowacji i Hiszpanii).

W tym roku w Spoleto obradowano nad problemem uchrześcijanienia Europy. W 16 referatach przedstawiono dzieje przyjęcia chrztu przez poszczególne ludy zamieszkujące Europę we wczesnym średniowieczu oraz szereg zagadnień z tym związanych, a więc technikę misji, wpływ chrześcijaństwa na prawo, cywilizację i sztukę ludów przyjmujących chrzest, jak również problem współistnienia elementów dawnych — pogańskich — i nowych — chrześcijańskich w łonie społeczeństw.

W pierwszym dniu obrad zebrani wysłuchali dwóch referatów. Piergiuseppe Scardigli (Bari) opierając się na obszernym materiale źródłowym przedstawił przebieg nawracania na chrześcijaństwo Gotów. Jacques Fontaine (Paryż) zajął się z kolei nawróceniem Wizygotów na półwyspie Pirenejskim, ujmując to zagadnienie jako wielostronne zjawisko z zakresu cywilizacji.

W następnym dniu obrady rozpoczął wybitny historyk i dyplomata Georges Tessier (Paryż), który omówił przyjęcie chrztu przez Klodwiga, co było punktem początkowym procesu uchrześcijanienia Franków. Tessier przedstawił zagadnienie udziału władzy publicznej i kleru w świeckiego w pracy misyjnej oraz stwierdził na podstawie przekazów pisanych i wykopalisk wolne tempo chrystianizacji zwłaszcza w środowiskach wiejskich.

Opat Suso Brechter (Bawaria) w referacie poświęconym nawróceniu Anglosasów zajął się ustaleniem wiarygodności Bedy dla tego tematu, jak również przebiegiem misji i charakterystyką kościoła anglosaskiego. Referat ten był mocno kontrowersyjny i wywołał ostrą dyskusję zwłaszcza ze strony następnego referenta — Heinza Löwe (Tybinga), który scharakteryzował trzech misjonarzy ludów germańskich: Pirmina, Wilibrorda i Bonifacego. Löwe pokazał wyniki i metody ich działalności misyjnej, zajął się również ich stosunkiem do papieżstwa, do władzy frankijskiej, do szlachty oraz stosunkiem założonych przez nich klasztorów do władzy diecezjalnej. Obrady drugiego dnia zamknął referat Lucien Musset (Caen) na temat penetracji chrześcijańskiej w Europie północnej i jej wpływu na cywilizację skandynawską. Musset scharakteryzował pogańskie społeczeństwa północy Europy, reakcję Zachodu na ekspansję Wikingów, zetknięcie się dwóch światów poprzez pierwsze usiłowania misyjne, rozwój misji, współzycie elementu pogańskiego i chrześcijańskiego w dziedzinie językowej, prawnej, socjalnej i artystycznej.

W trzecim dniu obrad Ludvig Bieler (Dublin) zajął się problemem uchrześcijanienia Celtów zamieszkujących wyspy brytyjskie, ich wpływem na kontynent; omówił dzieje nawracania Irlandii, monastyczny charakter tamtejszego kościoła, penetrację iryjską do Anglii i na kontynent. Zamknięcie przeglądu uchrześcijanienia Europy stanowiły referaty dotyczące ludów słowiańskich i roli Bizancjum, wygłoszone w czwartym dniu sesji. Dymitr Obolenski (Oxford) przedstawił misję Cyryla i Metodego wśród Słowian z dwóch punktów wyjściowych: postawy Bizancjum wobec tego faktu, jak również ustosunkowanie się ludów słowiańskich do tej misji. Bardziej ogólne ujęcie zagadnienia roli Bizancjum w akcji misyjnej przedstawił Hans George Beck (Monachium) mówiąc o politycznym podłożu tej akcji. Aleksander Gieysztor (Warszawa) w referacie poświęconym osobie Wojciecha-Adalberta nakreślił przebieg jego życia i misji wśród Prusów rozszerzając temat na inne przejawy polskiej misji zewnętrznej na przełomie X i XI w. Referent odmalował stosunki społeczno-polityczne zarówno Polski, jak i krajów stanowiących cel misji. W ożywionej dyskusji nad tym referatem podkreślano słuszność ujęcia tematu na tle społecznym.

Dwa referaty poświęcono zagadnieniu wpływu chrześcijaństwa na prawo ludów nawróconych. Jean Imbert (Paryż) zajął się tym problemem w odniesieniu

do ludów germańskich, zwłaszcza Franków, omawiając poszczególne instytucje publiczne i prywatne. Giulio Vismara (Mediolan) przedstawił natomiast wpływ prawa rzymskiego przez chrześcijaństwo na instytucje prawne Longobardów, Alamanów i Bawarów, ukazując równocześnie przetrwanie elementów tradycji rodzimej.

W trzech referatach znalazł odbicie problem współistnienia chrześcijaństwa i pogaństwa. Hans Kuhn (Kilonia) wykazał w referacie na temat przetrwania germańskiego pogaństwa po chrystianizacji, że kult pogański w czystej formie utrzymał się bardzo krótko, mimo to normy prawne liczyły się jeszcze po setkach lat z istnieniem pewnych pozostałości pogańskich. Elementy pogańskie w połączeniu z chrześcijaństwem dały nowy synkretyzm, różny od podobnego zjawiska w krajach śródziemnomorskich. Marco Scovazzi (Mediolan) zajął się współistnieniem chrześcijaństwa i pogaństwa w sagach nordyckich, gdzie występuje również zjawisko synkretyzmu. Francesco Delbono (Katania) zanalizował natomiast na podstawie współczesnej omawianemu zjawisku literatury katechetycznej w języku niemieckim problem współistnienia elementów pogańskich we wczesnośredniowiecznym chrześcijaństwie. Odbiciem wpływów chrześcijańskich w sztuce nowonawróconych ludów zajął się R. L. S. Bruce-Mitford (London) na przykładzie Anglosasów. Referat ilustrowany pięknymi przezroczkami ukazywał elementy sztuki rodzimej w połączeniu z wpływami celtyckimi lub sztuki śródziemnomorskiej w zależności od tego, czy chrystianizacja przychodziła z Irlandii czy z Rzymu.

Podsumowanie wyników sesji przedstawił Eugeniu Duprê Theseider (Rzym), który scharakteryzował trafnie tezy referatów i główne kierunki bogatej dyskusji.

Uczestnicy sesji zwiedzili ponadto dwa świeżo odrestaurowane kościoły w Spoleto: św. Pawła (*inter vineas*) oraz św. Agaty. Przypadającą w czasie sesji niedzielę wypełniła wycieczka piękną trasą górską do małej miejscowości umbryjskiej Leonessa, ufundowanej w XII w.

I. S.-K.

24—30 kwietnia 1966 odbyła się w Pistoii II sesja międzynarodowa zorganizowana przez *Centra Italiano di Studi di Storia e d'Arte* poświęcona sztuce gotyckiej w Pistoii i jej związkom ze sztuką włoską.

3 października 1965 odbyła się w Moskwie konferencja na temat „Towarzystwo Historyków-Marksistów (1925—1933) i jego rola w rozwoju radzieckiej nauki historycznej”. Główny referat wygłosił A. I. Gukowski.

5—7 października 1965 odbyła się w Moskwie druga narada koordynacyjna w sprawie współdziałania krajów socjalistycznych w dziedzinie badań poświęconych historii i międzynarodowemu znaczeniu Rewolucji Październikowej. W konferencji udział wzięli przedstawiciele ośrodków naukowych Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, Kuby, NRD, Polski (T. Cieślak i J. Kowalski), Rumunii, Węgier i Zw. Radzieckiego.

III KONFERENCJA NAUKOWA RADZIECKICH HISTORYKÓW-SŁAWISTÓW

1—5 lutego 1966 obradowała w Woroneżu III konferencja naukowa radzieckich historyków-sławistów zorganizowana przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego ZSRR i uniwersytet w Woroneżu (I konferencja odbyła się w Moskwie w 1962 r.,